

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ

ФІЛОН ОЛЬГА МИКОЛАЇВНА

**ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗ ТА УДИТ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ
ПРАЦІ**

(на матеріалах АТ «БАЗИС»)

спеціальність 071 – «Облік і оподаткування»

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»

АВТОРЕФЕРАТ
випускної кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеню «магістр»

Чернігів – 2019

Випускною кваліфікаційною роботою є рукопис

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту,
Навчально – наукового інституту економіки Чернігівського національного
технологічного університету Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник:

к.е.н., доцент
Гливенко Валентина Василівна
Чернігівський національний
технологічний університет

Захист відбудеться «24» грудня 2018 р. о 9.00 год. на засіданні Державної
екзаменаційної комісії у Чернігівському національному технологічному
університеті

Завідувач кафедри бухгалтерського
обліку, оподаткування та аудиту
к.ф.-м., доц.

Юрченко М.Є.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Проблема організації оплати праці на підприємстві є однією з найбільш гострих, оскільки в умовах спаду продажів, скорочення чисельності працівників відбуваються зміни в організації праці та її оплати. Саме тому актуальною є проблема вдосконалення організації обліку розрахунків з оплати праці.

Оплата праці – одна з найскладніших категорій, яка відображає різнобічні інтереси сторін суспільно-трудових відносин – працівників, роботодавців та держави. Особливість оплати праці як економічної категорії полягає у вирішенні нею щонайменше двох життєво важливих проблем: відтворення робочої сили та мотивації до праці.

Теоретичні та практичні проблемні питання організації обліку, аналізу та аудиту розрахунків з оплати праці на підприємстві розглядали у своїх працях видатні науковці: Вербило О.Ф., Мельянюкова Л.В., Ф. Ф. Бутинець, М. Д. Ведерніков, Герасимчук Л.С., Кантаєва О.В. та інші.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних, методичних і практичних аспектів організації обліку, аналізу та аудиту розрахунків з оплати праці, а також розробка шляхів удосконалення організації обліку та системи оплати праці на підприємстві.

Для досягнення зазначеної мети в роботі поставлені та вирішені такі **завдання:**

- розглянуто соціально-економічну сутність оплати праці, її функції та принципи;
- систематизовано нормативно-правову базу, що регулює питання розрахунків з оплати праці;
- проаналізовано фінансово-економічну характеристику АТ «БАЗИС»;
- охарактеризовано систему бухгалтерського обліку на підприємстві;
- оцінено сучасний стан торговельної діяльності в Україні в розрізі оптової та роздрібною торгівлі, а також ресторанного господарства;

- проаналізовано склад та структуру фонду оплати праці на підприємстві;
- розглянуто організацію аудиту розрахунків з оплати праці;
- обґрунтовано пропозиції щодо удосконалення організації обліку та системи оплати праці на підприємстві;

Об'єктом дослідження є процес організації обліку, аналізу і аудиту розрахунків з оплати праці.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів обліку організації обліку, аналізу і аудиту розрахунків з оплати праці.

При написанні випускної кваліфікаційної роботи використовувались такі **методи дослідження**: теоретичного узагальнення – для розкриття соціально-економічної сутності поняття оплати праці та його класифікації; графічний - формування таблиць та графіків; синтезу – при дослідженні систем обліку й аналізу підприємства; аналізу, порівняння – при вивченні динаміки та структури фонду оплати праці підприємства; достовірність висновків підтверджено обраними загальнонауковими засадами і фундаментальними положеннями, які включають методи системного і порівняльного аналізу.

Інформаційною та правовою базою дослідження є законодавчі та нормативні акти, що регламентують облік та аудит розрахунків з оплати праці, дані Державної служби статистики України, методичні матеріали, дані мережі Інтернет.

Фактологічною основою проведеного дослідження є статті вітчизняних і зарубіжних учених з проблем організації бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту розрахунків з оплати праці, матеріали досліджуваного підприємства.

Практичне значення одержаних результатів. Основні результати дослідження спрямовані на вдосконалення методики й практики організації обліку, аналізу та аудиту розрахунків з оплати праці підприємства. Було розроблено пропозиції, які можуть бути застосовані в практичній діяльності

підприємства. Зокрема, запропоновано шляхи удосконалення організації обліку та системи оплати праці на підприємстві.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження доповідалися та обговорювалися на V Міжнародній науково-практичній конференції «Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку» (м. Чернігів, 27 листопада 2019 року).

Публікації. За результатами дослідження опубліковані тези доповідей:

- Філон О.М. «Виплати працівникам: поняття як категорії бухгалтерського обліку»// Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : V Міжнародна науково-практична конференція (м. Чернігів, 27 листопада 2019 р.) : тези доповідей. – Чернігів : ЧНТУ, 2019. – С. 49-50.

Структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

Основний зміст викладено на 110 сторінках друкованого тексту. Робота містить 19 таблиць, 23 рисунки, 13 додатків. Список використаних джерел налічує 83 найменування, поданих на 9 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність досліджуваної проблеми, визначено мету, завдання, предмет та об'єкт дослідження, практичне значення одержаних результатів.

У першому розділі проведено досліджено соціально-економічну сутність поняття «оплата праці», встановлено роль заробітної плати в сучасній економічній системі, яка є одним із регуляторів ринку праці та зайнятості та залишається основним джерелом доходів населення.

Наведено різні тлумачення сутності «заробітна плата», як в нормативно-правових актах, так і в науковій літературі. З'ясували, що підходи до визначення дефініції «заробітна плата» неоднозначні. Описали сутність «оплати праці» через два важливих аспекти: соціальний та економічний. Базуючись на дослідженнях наукової літератури та нормативно-правових актів, сформулювали розуміння заробітної плати, що найбільш повно відповідає сучасним економічним умовам. Заробітна плата – як перетворена форма вартості, ціни робочої сили, елемент ціни виробництва – це грошовий вираз основної частини фонду життєвих засобів працівників, яка розподіляється між ними відповідно до кількості і якості затраченої праці, реального трудового вкладу та залежної від кінцевих результатів діяльності підприємства. Визначили, що включає в себе тарифні система оплати праці. Виділили основні форми оплати праці та системи оплати праці. Сформулювали поняття «основної заробітної плати» та «додаткової заробітної плати». Вивчили нормативно-правову базу, якою регулюється оплата праці на підприємстві та провели динаміку зростання мінімальної заробітної плати в Україні. Зобразили зв'язок принципів організації і функцій заробітної плати.

У другому розділі розглянуто сучасний стан торговельної діяльності в Україні, а саме оптової, роздрібною торгівлі та ресторанного господарства, що є основними видами діяльності підприємства АТ «БАЗИС». Проаналізовано фінансово-економічні показники досліджуваного підприємства. Охарактеризовано облікову політику підприємства відповідно до «Положення

про облікову політику АТ «БАЗИС». Підприємство здійснює оперативний та бухгалтерський облік результатів своєї діяльності, дотримуючись єдиних методологічних засад, встановлених законодавством України, веде статистичну звітність і подає її у встановленому порядку й обсязі органам державної статистики, складає та подає відповідним органам фінансову звітність. Бухгалтерський облік на АТ «Базис» ведеться на основі Плану рахунків, інструкції по його застосуванню за журнально-ордерною формою з елементами комп'ютерної обробки за допомогою програми «1С-Бухгалтерія». Детально досліджена організація обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві. Проведено аналіз динаміки та структури фонду оплати праці за 2016-2018 рр. Визначено основні завдання аудиту розрахунків з оплати праці та встановлені цілі.

У третьому розділі визначені проблемні питання організації обліку праці та її оплати. Запропоновані шляхи удосконалення організації обліку на досліджуваному підприємстві АТ «БАЗИС» за рахунок спрощення системи документообігу на підприємстві, розробці Положення про оплату праці, яке буде відповідати законодавству України і регламентувати порядок формування фонду оплати праці і удосконалення чинного Наказу про облікову політику підприємства.

ВИСНОВКИ

У випускній кваліфікаційній роботі обґрунтовано теоретичні та розроблено практичні рекомендації з удосконалення організації обліку, аналізу та аудиту розрахунків з оплати праці на досліджуваному підприємстві.

Забезпечення високого рівня продуктивності праці та ефективності діяльності персоналу підприємства значною мірою залежить від належної системи розрахунків з оплати праці. Вона є одним із регуляторів ринку праці та зайнятості та залишається основним джерелом доходів населення і відіграє провідну роль у системі мотивації праці.

Оплата праці регулюється нормативно-правовими актами, Законом України «Про оплату праці», де розкривається сутність заробітної плати, встановлюється розмір мінімальної заробітної плати, прожиткового мінімуму і інше.

У якості досліджуваного підприємства було обрано АТ «БАЗИС», основним видом діяльності якого є торговельна діяльність, а саме: оптова, роздрібна торгівля та ресторанне господарство.

Дослідивши оптовий та роздрібний товарооборот в Україні за останні 3 роки, можна зробити висновок, що ця галузь є досить перспективною, але при цьому має і свої недоліки.

АТ «БАЗИС» здійснює оперативний та бухгалтерський облік результатів своєї діяльності, дотримуючись єдиних методологічних засад, встановлених законодавством України, веде статистичну звітність і подає її у встановленому порядку й обсязі органам державної статистики, складає та подає відповідним органам фінансову звітність.

Бухгалтерський облік на АТ «Базис» ведеться на основі Плану рахунків, інструкції по його застосуванню за журнально-ордерною формою з елементами комп'ютерної обробки за допомогою програми «1С-Бухгалтерія».

Аналіз фінансово-економічних показників АТ «БАЗИС» показав, що воно є прибутковим та постійно нарощує основні результативні показники.

Проаналізувавши структуру фонду оплати праці на підприємстві можна зробити висновок, що фонд основної заробітної плати має найвищий відсоток і збільшується з кожним роком.

Метою аудиту розрахунків з оплати праці є надання аудиторю можливості висловити незалежну думку про правильність нарахування заробітної плати на основі отриманих достатніх аудиторських доказів, про достовірність первинних даних, про повноту та своєчасність відображення інформації у облікових регістрах та фінансовій звітності, про правильність ведення обліку нарахування заробітної плати відповідно до чинного законодавства.

Вивчивши результати аудиторських висновків, зроблено висновок, що система внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці на АТ «БАЗИС» чітко налагоджена та ефективна.

В результаті дослідження було розроблено пропозиції, які можуть бути застосовані в практичній діяльності АТ «БАЗИС».

Запропоновано шляхи удосконалення діяльності підприємства, а саме організації обліку оплати праці за рахунок впровадження внутрішніх положень, які передбачені законодавством України та удосконалення облікової політики підприємства.

За результатами дослідження нами зроблено наступне:

- систематизовано соціально-економічну сутність поняття «оплати праці» в розрізі нормативно-правових документів та наукової літератури;
- визначено основні функції заробітної плати та їх зв'язок з принципами організації оплати праці;
- проведено аналіз оптового та роздрібного товарообороту в Україні за 2016-2018рр.;
- проаналізовано фінансову стійкість досліджуваного підприємства;
- здійснено аналіз динаміки та структури фонду оплати праці на досліджуваному підприємстві;
- запропоновано шляхи удосконалення організації обліку та системи оплати праці;

АНОТАЦІЯ

Філон ОМ. Організація обліку, аналіз та аудит розрахунків з оплати праці (на матеріалах АТ «БАЗИС»)

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування. ОПП- Облік і оподаткування – Чернігівський національний технологічний університет. – Чернігів, 2019.

Проведено узагальнюючий аналіз дослідження соціально-економічної сутності поняття «оплата праці», встановлено роль заробітної плати в сучасній економічній системі, яка є одним із регуляторів ринку праці та зайнятості та залишається основним джерелом доходів населення.

Наведено різні тлумачення сутності «заробітна плата», як в нормативно-правових актах, так і в науковій літературі. З'ясовано, що підходи до визначення дефініції «заробітна плата» неоднозначні. Розкрито сутність «оплати праці» через два важливих аспекти: соціальний та економічний. Базуючись на дослідженнях наукової літератури та нормативно-правових актів, визначено розуміння заробітної плати, що найбільш повно відповідає сучасним економічним умовам.

Розглянуто сучасний стан торговельної діяльності в Україні, а саме оптової, роздрібної торгівлі та ресторанного господарства, що є основними видами діяльності підприємства АТ «БАЗИС». Проаналізовано фінансово-економічні показники досліджуваного підприємства. Охарактеризовано облікову політику підприємства відповідно до «Положення про облікову політику АТ «БАЗИС»».

Визначені проблемні питання організації обліку праці та її оплати. Запропоновані шляхи удосконалення організації обліку на досліджуваному підприємстві АТ «БАЗИС» за рахунок спрощення системи документообігу на підприємстві, розробці Положення про оплату праці, яке буде відповідати законодавству України і регламентувати порядок формування фонду оплати праці і удосконалення чинного Наказу про облікову політику підприємства тощо.

Ключові слова: ОПЛАТА ПРАЦІ, ФОНД ОПЛАТИ ПРАЦІ, ЗАРОБІТНА ПЛАТА, ОСНОВНА ЗАРОБІТНА ПЛАТА, ДОДАТОВА ЗАРОБІТНА ПЛАТА, ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, АУДИТ, ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА.